

trent de bare Hænder og alligevel skabe sig en Eksistens. Det bliver vanskeliggjort for den ganske uformuende Mand at komme i en selvstændig Stilling, naar man binder disse Huse til Fæstetvang. Men da det dog er sikkert, at om det end ikke er fuldt ud hensigtsmæssigt for den enkelte, er det for hele Husmandsstanden heldigt, at der er saa meget som muligt Fæste og saa lidt som muligt Leje, har jeg ogsaa sat dette Hensyn til Side og er gaaet med til at indstille denne Paragraf.

Med Hensyn til de andre Bestemmelser i Loven har jeg intet at udtale ud over det, som den meget ærede Ordfører sagde, de lovfæste jo egentlig kun Forhold, som have været i Brug allerede i lang Tid. Det, at der skal foretages Syn baade ved Tiltrædelsen og ved Afleveringen, er paa mange Steder allerede institueret, og at der skal ydes Erstatning for det Arbejde af større Betydning, som Husmanden har gjort paa Jorden til dens Forbedring, finder jeg saa rimeligt og naturligt, at jeg ikke har haft nogen som helst Betænkelighed derved. Jeg er altsaa uden Vanskelighed gaaet med til alle Paragrafferne under II og III. Jeg vil derfor gerne anbefale Lovforslaget i sin Helhed til den højtærede Ministers og det høje Tings Velvillie, idet jeg vil udtale et Haab om, at vi nu efter saa mange Aars Arbejde endelig maa komme til Afslutning dermed og se dette Lovforslag vedtaget om muligt allerede i denne Samling. Jeg ønsker meget, at vi kunne se et Resultat af det store Arbejde, som Udvalget, dets Formand og den meget ærede Ordfører have gjort i denne Henseende.

Landbrugsministeren (Früs): Det er jo ret væsentlige Ændringer, der ere foreslaaede i Forslaget fra 1ste Behandling til 2den Behandling. Forslaget er delt i tre Afsnit, henholdsvis omfattende Fæstehuse, Lejehuse og Tjenestehuse. Den største Interesse ved Forslaget, som det nu foreligger, knytter sig til 1ste Afdeling, navnlig § 1, hvor det dels foreslaas at lægge Fæstetvang paa „de Huse paa Landet, der henhøre til Fæstegods, som altid have været bortfæstede, og som den 1ste Januar 1902 vedblivende ere det“, og dels, at Lovgivningens Bestemmelser angaaende Fæstegaarde herefter skulle være anvendelige for disse Huse. I Betænkningen har det ærede Udvalg udtalt, at det haaber, at denne retfærdige og humane Bestemmelse ikke vil møde Modstand fra nogen Side. Jeg tvivler dog om, at denne Bestem-

melse vil gaa saa glat igennem, som det ærede Udvalg maaske har tænkt sig. Hovedindvendingen mod Lovforslaget er selvfølgelig knyttet til denne Bestemmelse, idet der i den ikke alene gribes ind i den fri Besiddelsesret, som Ejeren har lige over for sit Hus, men navnlig gribes der ind i Fæsteforholdet, idet vi her komme til det tvungne Fæsteforhold, som vi tidligere have haft lige over for Gaarde, men slet ikke have haft lige over for Huse. Det er altsaa et Tilbageskridt i den historiske Udvikling af vore Fæsteforhold. Hovedtendensen i vor Fæstelovgivning, som den har været gennemført i en Aarrække, har netop været den: at arbejde hen til, at Fæstegaardene saa vidt muligt skulde gaa over til at blive Ejendomsgaarde. I Betænkningen er de Huses Antal, som ville komme ind under denne Bestemmelse, blevet ansat til 6,000, men efter Oplysninger fra statistisk Bureau vil det formentlig indskrænke sig til lidt under 5,500, og naar der, som den ærede Ordfører ogsaa udtalte, blandt disse Huse maa være en Del, som ikke komme ind under denne Bestemmelse, ligger det nær at tro, at Antallet vil indskrænke sig til mellem 5,000 og 5,200 eller saa. Den ærede Ordfører udtalte, at der af de Udvalg, som tidligere have behandlet Lovforslaget, er blevet indsamlet en Del Materiale ved direkte Henvendelse til de forskellige Godskontorer, og den ærede Ordfører gav en Udvikling af Besvarelsen af en hel Del af disse Forespørgelser. Det fremgaar deraf, at der i Aaret 1900 paa disse Godser fandtes 7,259 Fæstehuse færre og 1,327 Lejehuse flere end i 1848. Deraf drager Udvalget den Slutning, at det derfor maa anses for givet, at de sociale og økonomiske Forhold for Husene i det hele taget have gjort et stort Tilbagesving. Det turde vel være ret vanskeligt at bevise. Muligvis er det Tilfældet for en Del af de 1,327 Huse, men det kan ingenlunde gøres gældende over for dem alle. Medens der altsaa er 1,327 Huse, der ere gaaede over til Lejehuse, er omtrent 5 Gange saa mange gaaede over til at være Ejendomshuse. Men vi kunne dog vel være enige om, at i social Henseende maa en Ejendomshusmand staa over en Fæstehusmand, og i økonomisk Henseende maa en Husejer staa over en Fæstehusmand, idet han med ganske anden Interesse omfatter hele sin Bedrift og paa ganske anden Maade søger at gøre sin Lod frugtbringende end Fæstehusmanden. Dersom vi ville overføre dette Forhold paa de her omtalte godt 5,000 Huse, og vi ville